

Informationsblad om förekommande personuppgiftsbehandlings i studentuppsatser

Detta informationsblad är tänkt att ge viss vägledning och stöd i handledningen av studentuppsatser vid Södertörns högskola i syfte att efterleva dataskyddsförordningens krav på personuppgiftsbehandlingar.

Den allra första frågan att ställa sig är om det verkligen är nödvändigt att behandla personuppgifter inom ramen för studentuppsatsen? Den undersökning som ska göras kanske kan utföras utan att personuppgifter inhämtas och då är detta att föredra. För så kallade harmlösa personuppgifter krävs det att dataskyddsförordningens regler efterföljs och att behandlingen sker i enlighet med bestämmelserna. Det är viktigt att komma ihåg att som personuppgifter räknas all information som direkt eller indirekt kan knytas till en levande människa, vilket gör att namn, personnummer, IP-nummer och inspelade intervjuer (även om inga namn nämns) räknas som så kallade harmlösa personuppgifter.

Samma fråga ska ställas om studenter avser att behandla känsliga personuppgifter, det vill säga behövs det för att uppfylla syftet med uppsatsen? Det är upp till handledaren att göra en etisk prövning om det är lämpligt att studenten hanterar känsliga uppgifter och om det är etiskt möjligt inom ramen för arbetet. En känslig personuppgift definieras i dataskyddsförordningen som uppgift om hälsa, etnicitet, facklig tillhörighet med mera. Behandling av känsliga personuppgifter ställer höga krav på de administrativa och tekniska skyddsåtgärderna och allt sådant material får endast hanteras på särskilt angivna IT-resurser som ägs och förvaltas av Södertörns högskola. *Observera att det vid Södertörns högskola därför inte är tillåtet för studenter att behandla känsliga personuppgifter i uppsatsarbeten, om inte den särskilda rutinen nedan följs.*

För studenter gäller detta vid behandling av så kallade harmlösa personuppgifter

På institutionsnivå finns goda kunskaper om behandling av personuppgifter och hur studentarbeten går till vid Södertörns högskola. Studenten bör därför i första hand kontakta sin handledare, kursansvarig lärare eller examinator för stöd.

Denna text ger en kort genomgång av de sju steg som måste vara uppfyllda för att hanteringen av personuppgifter ska vara tillåten. Detta innebär kortfattat att studenten ska:

1. Utvärdera om det är nödvändigt att behandla personuppgifter. Om nödvändigt, definiera syftet med behandlingen av personuppgifter och bedöma vilka uppgifter som måste samlas in.
2. Säkerställa att känsliga personuppgifter inte kommer att behandlas. Om så kommer ske, behöver en etisk prövning göras av ditt tilltänkta uppsatsämne. Den etiska prövningen görs av din handledare på institutionen.

Handledaren ska även i det här steget upprätta en förteckning över alla studentuppsatser som behandlar personuppgifter. Blanketten finns på hemsidan. Blanketten ska förvaras på institutionen, exempelvis i handledarens tjänsterum i en pärm eller i elektronisk form. När uppsatsen är avklarad ska registerförteckningen gallras (slängas).

3. Bestämma hur informationen ska förvaras och säkerställ att den hanteras säkert under arbetets gång.

4. Bestämna vilka delar av informationen som ska raderas respektive bevaras när arbetet är utfört.
5. Skriva informationsbrev och samtyckesblankett.
6. Informera och inhämta samtycke från varje enskild person som ska delta i studien, samla in de nödvändiga personuppgifterna, och behandla personuppgifterna i enlighet med det som beslutades i steg 1-5 ovan.
7. Efter det att uppsatsarbetet har godkänts, radera eller arkivera personuppgiftsmaterialet i enlighet med det som beslutades i steg 4 ovan.

Studenten måste stämma av med sin handledare om vad som är lämpligt för just sitt uppsatsarbete. Studenten bör också bli informerad om att handledaren vara involverad och känna till varje steg av processen i personuppgiftsbehandlingen. För att uppfylla kraven i dataskyddsförordningen måste alla de olika stegen bedömas och utföras på korrekt sätt.

Tips och råd gällande hanteringen och förvaringen av så kallade harmlösa personuppgifter

Den mest grundläggande säkerhetsåtgärden är att aldrig samla in mer uppgifter än vad som behövs för behandlingen. Information som inte finns, det vill säga aldrig samlades in, kan aldrig komma på avvägar eller missbrukas. Den information som samlas in ska därför bara vara minsta nödvändiga. Om det går att genomföra arbetet med helt anonyma uppgifter är det att föredra.

För så kallade harmlösa personuppgifter lämnar jag följande rekommendationer. Sunet Survey är ett bra enkätverktyg, rekommendera dock studenterna att undvika fritextsvar såvida det inte är nödvändigt.

Harmlösa personuppgifter kan förvaras på OneDrive (enligt gällande riktlinjer som högskolan tagit fram) eller i studentens hemkatalog (den lagringsyta som finns på universitetets datorer under H: och alltså inte på privat dator). Alla dessa tjänster är lämpliga att använda för behandling och lagring av personuppgifter i uppsatsarbeten. Det är också viktigt att hålla uppsikt över utskrifter och annat material samt att låsa eller logga ut från datorn vid pauser och liknande när personuppgifter behandlas.

Externa molntjänster (verktyg som inte tillhandahålls av Södertörns högskola) får inte användas för behandling av personuppgifter. Detta gäller exempelvis lagringstjänster som Dropbox, Google docs, iCloud m.m. Det är även olämpligt att studenterna lagrar personuppgifter på okrypterade USB-minnen, samt smarta telefoner eller surfplattor (eftersom dessa kan ha bristande säkerhet och ofta är synkade mot molntjänster).

Sammanfattat ska förvaring av personuppgifter ska ske på ett sätt som garanterar ett lämpligt skydd för personuppgifterna. Personuppgifternas känslighet och den skada de kan vålla för den registrerade ska balanseras mot kostnader och tekniska möjligheter vad gäller skydd.

Mer information om högskolans riktlinjer om OneDrive hittar ni [här](#).

Vad gäller för personuppgiftsbehandling av känsliga personuppgifter?

De omfattande möjligheterna att behandla känsliga personuppgifter för forskningsändamål som ges i dataskyddsförordningen, forskningsdatalagen och etikprovninglagen är inte tillämpliga inom utbildning på grundnivå eller på avancerad nivå eftersom detta *inte* räknas som forskning.

Av prop. 2007/08:44 *Vissa etikprovningsfrågor m.m.* framgår också att "regeringen menar att det inte är rimligt att förvänta sig att studenter som genomgår utbildning på grundnivå eller på avancerad nivå med säkerhet har hunnit tillägna sig kunskaper och insikter i den omfattning som krävs för att säkerställa skydd för de personer som medverkar i forskning. Studenterna bör därför inte åläggas det ansvar som det innebär att bedriva verksamhet

där människor medverkar och där det finns risk att skada dessa människor fysiskt, psykiskt eller integritetsmässigt". Det åligger därför ett stort ansvar på respektive handledare att vägleda och möjliggöra att studenten får hantera känsliga personuppgifter i sitt uppsatsarbete.

Känsliga personuppgifter får behandlas med stöd av uttryckligt samtycke enligt artikel 9(1) dataskyddsförordningen, undantag från samtyckesgrunden kan finnas, men måste då bedömas särskilt av dataskyddsombudet som nås på dataskydd@sh.se.

Vad gäller känsliga personuppgifter är de organisatoriska och tekniska åtgärderna kraven högre ställda på dels hanteringen, dels bevarandet av personuppgifterna.

Den mest grundläggande säkerhetsåtgärden är att aldrig samla in mer uppgifter än vad som behövs för behandlingen. Information som inte finns, det vill säga aldrig samlades in, kan aldrig komma på avvägar eller missbrukas.

Den information som samlas in ska därför bara vara minsta nödvändiga. Om det går att genomföra arbetet med helt anonyma uppgifter är det att föredra.

Känsliga personuppgifter får aldrig lagras på studentens privata dator, telefon eller surfplatta. Om det av praktiska skäl inte är möjligt att använda studentdatorsalar kan ett alternativ vara att erbjuda studenten lånedator från Södertörns högskola. Det kan vara tillåtet att studenten hanterar pseudonymiserade uppgifter (det vill säga namn på deltagare har anonymiserats) på sin privata utrustning, notera dock att det inte gäller känsliga personuppgifter som inte har anonymiserats. Förutsättning för en sådan hantering är att uppgifterna varken direkt eller indirekt kan härledas till enskilda individer utan att använda kodnyckeln, att kodnyckeln förvaras avskilt och på ett säkert sätt samt att handledaren bedömer att hanteringen på studentens utrustning inte innebär någon risk för de registrerades integritet. Pseudonymiserade personuppgifter är således inte detsamma som avidentifierade uppgifter. Det rör sig fortfarande om personuppgifter i lagens

mening, men säkerheten är betydligt bättre eftersom endast den som har behov av att göra själva kopplingen har tillgång till kodnyckeln.